

Strasbūras, 2013 06 11
COM(2013) 407 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Europos plieno pramonės konkurencingumo ir tvarumo veiksmų planas

Turinys

1.	Europos plieno pramonė	3
2.	Pasaulinė plieno rinka ir technologinė plėtra	3
2.1.	Svarbiausios pasaulinės rinkos tendencijos	3
2.2.	Pagrindinės technologijų varomosios jėgos ir uždaviniai	4
3.	Problemų sprendimas. Plieno veiksmų planas	5
3.1.	Tinkama reglamentavimo sistema.....	6
3.2.	Plieno paklausos didinimas	7
3.3.	Vienodos sąlygos tarptautiniu lygiu.....	8
	Galimybė gauti žaliavų.....	9
	Prekyba	10
3.4	Energijos, klimato, išteklių ir energijos vartojimo efektyvumo politika, siekiant paskatinti konkurencingumą	12
	Prieinamos energijos kainos ir tiekimas	12
	Su klimato politika susijusių klausimų sprendimas	14
	Pasaulinio palyginamumo užtikrinimas	15
	Plieno pramonės pagalba siekiant klimato ir efektyvaus išteklių naudojimo tikslų	15
3.5	Inovacijos	18
3.6	Socialinis aspektas. Restruktūrizacija ir reikiami įgūdžiai	20
4.	Išvados.....	23

1. EUROPOS PLIENO PRAMONĖ

Stiprus ir konkurencingas plieno sektorius yra svarbus Europos pramoninei bazei. ES yra antra pagal dydį plieno gamintoja pasaulyje: ji per metus pagamina per 177 mln. tonų plieno, t. y. 11 proc. visos pasaulinės produkcijos. Be to, plienas yra tam tikrų pramonės vertės grandinių dalis ir glaudžiai susijęs su daugeliu tolesnių pramonės sektorių, kaip antai automobilių, statybos, elektronikos, mechanikos ir elektrotechnikos. Labai svarbus plieno sektoriaus tarpvalstybinis aspektas: plienas gaminamas 500 vietų 23 valstybėse narėse, taigi plieno pramonė tikrai yra visos Europos pramonė.

Šiuo metu Europos plieno sektoriaus **padėtis** labai **sudėtinga**. Dėl tebesitęsiančios ekonomikos krizės akivaizdžiai sumažėjo gamyba ir su tuo susijusi plieno paklausa, kuri tebėra 27 proc. mažesnė nei prieš krizę¹. Todėl kelios gamyklos buvo uždarytos arba sumažintas jų pajėgumas, kartu panaikinant darbo vietas – pastaraisiais metais darbą prarado iki 40 000 asmenų. **Spaudimas atlikti restruktūrizaciją ir sumažinti gamybos pajėgumus artimiausioje ateityje išliks vienu svarbiausių šio pramonės sektoriaus uždavinių.**

Svarbu tai, kad pertekliniai pajėgumai nėra tik Europos problema. Manoma, kad per artimiausius dvejus metus plieno gamybos pajėgumai toliau didės²: EBPO duomenimis, **viso pasaulio pajėgumai** padidės 118 mln. tonų ir 2014 m. pasieks 2 171 mln. tonų. **Europos plieno pramonė jaučia žemos paklausos ir perteklinio pajėgumo pasaulinėje plieno rinkoje poveikį** ir kartu susiduria su didelėmis energijos kainomis ir būtinybe investuoti, kad prisitaikytų prie ekologiškos ekonomikos ir gamintų naujoviškus produktus.

Komisijos nuomone, **dėl ekonominių, socialinių ir aplinkos priežasčių, taip pat dėl tiekimo saugumo** būtina, kad **Europa išliktų svarbiu plieno gamybos regionu**. Priėmus Komisijos 2012 m. pramonės politikos komunikatą³, kuriuo siekiama iš esmės pakeisti mažėjančio pramonės vaidmens tendencijas Europoje, kad **dabartinis jos lygis – 15,2 proc. BVP – iki 2020 m. pasiektų 20 proc.**, 2013 m. kovo mėn. Europos Vadovų Taryba nutarė, kad imsis tolesnių veiksmų dėl Komisijos vykdomos veiklos konkrečiuose pramonės sektoriuose. Šis komunikatas yra Komisijos atsakas į krizę plieno sektoriuje ir jame nustatomi tiksliniai veiksmai, kuriais siekiama užtikrinti, kad veiklos aplinka būtų prisidedama kuriant konkurencingą ir tvarią plieno pramonę, kuri galėtų išspręsti turimas struktūrines problemas, konkuruoti pasauliniu lygiu ir kurti naujos kartos plieno gaminius, kurie labai reikalingi kitoms svarbioms Europos pramonės sritims.

2. PASAULINĖ PLIENO RINKA IR TECHNOGINĖ PLĖTRA

2.1. Svarbiausios pasaulinės rinkos tendencijos

Nuo 2000 m. pasaulinė plieno rinka augo, pirmiausia dėl industrializacijos besiformuojančios rinkos ekonomikos šalyse.

Sparti industrializacija Azijoje lėmė, kad šiame regione plieno gamyba ir paklausa tapo didžiausios pasaulyje. **Kinija dabar pagamina daugiausia plieno pasaulyje:** 2000 m. ji pagamino 39 proc. viso Azijos neapdoroto plieno, o 2012 m. – jau 71 proc. Dėl išaugusios gamybos Kinijos viduje susikaupė perteklinis pajėgumas, ir šalis iš grynosios importuotojos

¹ Europos geležies ir plieno pramonės konfederacijos (EUROFER) Ekonomikos ir plieno rinkos perspektyva, 2012 m.

² Remiantis bendrovių paskelbtais pranešimais.

³ COM(2012) 582 *final*.

tapo didžiausia pasaulyje plieno eksportuotoja. Kinijos plieno pramonė dabar pagamina beveik 50 proc. pasaulinės plieno produkcijos⁴.

JAV išaugusi **skalūnų dujų gavyba** pagerino **JAV pramonės konkurencingumą**, kiek tai susiję su **energijos sąnaudomis**, ir tapo viena svarbiausių naujų investicijų pritraukimo į plieno sektorių priežasčių. Tai gali signalizuoti pokyčius šiame sektoriuje, ir JAV gali netrukus tapti grynąja plieno eksportuotoja⁵, taip dar labiau padidindama perteklių pasaulinėse rinkose.

Be to, kai kurios kaimyninės šalys (Rusija, Ukraina ir Turkija) iš esmės pagerino savo plieno gamybos pajėgumus, todėl išaugo jų galimybės tiekti ES plieno rinkai. Bet išaugę daugelio šalių gamybos pajėgumai nereiškia, kad atveriamos rinkos. Iš tiesų **pastaraisiais metais pastebima vis didėjanti tendencija saugoti vidaus plieno gamintojus**, pvz., Brazilijoje ir Indijoje⁶. Tokios priemonės trukdo plėtoti vienodomis sąlygomis grindžiamą pasaulinę plieno rinką.

Šiomis sudėtingomis aplinkybėmis ES plieno pramonei pavyko išlaikyti savo eksporto lygį. Nuo 2010 m. ES eksportas didėja ir pastaruosius ketverius metus ES būdingas prekybos perteklius. 2012 m. plieno prekybos perteklius buvo 16,2 mln. tonų (arba 20 mlrd. eurų)⁷.

Siekiant tvarios plieno pramonės plėtros, taip pat būtina **sąžininga prieiga prie pirminių ir antrinių žaliavų** ir joms gabenti skirto jūrų transporto konkurencingomis rinkos sąlygomis.

2.2. Pagrindinės technologijų varomosios jėgos ir uždaviniai

Tikėtina, kad plienas išliks pagrindine žaliava statant ir gaminant. Tačiau kai kurios plieno gamybos technologijų ir plieno naudojimo tendencijos gali turėti įtakos plieno paklausai. Manoma, kad bendri projektai ir naujoviški procesai bus pagrindinės tokių tendencijų varomosios jėgos. Tai sritis, kurioje Europa gali pirmauti.

Kalbant apie **paklausą**, jėgainių, įskaitant vėjo jėgaines sausumoje ir jūroje, statybos, energijos perdavimo, būsto ir transporto sektoriai ir toliau naudosis **naujoviškais plieno gaminiais**.

Didesnė pridėtinė plieno gaminių, įskaitant vamzdžius ir vamzdelius, **vertė** yra būdas plieno gamintojams išsiskirti iš konkurentų ir tapti konkurencingesniems. Tačiau, kaip pabrėžiama naujame EBPO tyrime⁸, didelės pridėtinės vertės plieno gaminiai vis dar sudaro ribotą plieno paklausos dalį, ir konkurencija šiame segmente ypač didelė. Be to, gaminant tokios rūšies plieną reikia naudoti daug kainuojančius plieno valcavimo procesus ir daug investuoti į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą (MTTP).

Kalbant apie gamybą, naujovės tebėra ypač svarbios **kuriant naujus gaminius ir rinkas ir didinant efektyvumą**, todėl **prieiga prie žaliavų ir energijos ir jų kainos, *inter alia*, nulems ateities tendencijas**, o nuo **importo priklausomai Europai** svarbios tendencijos, panašu,

⁴ Pasaulio plieno asociacijos 2012 m. statistiniai duomenys, <http://www.worldsteel.org/statistics/statistics-archive/2012-steel-production.html>.

⁵ OECD DSTI/SU/SC(2012) 21, „The future of steel: how will the industry evolve?“, 2012 m. gruodžio mėn.

⁶ DECISÃO CMC N° 39/11, Brazilija padidino 100 gaminių, įskaitant kai kuriuos plieno gaminius, importo tarifus, bet ne PVM. Muitai padidinti nuo 12 proc. iki 25 proc. ir taikomi 12 mėnesių su galimybe metams pratęsti.

⁷ Šie skaičiai grindžiami gaminiiais, iki 2012 m. gruodžio mėn. įtrauktais į išankstinės priežiūros sistemą.

⁸ OECD DSTI/SU/SC(2012) 12, „The future of the steel industry: selected trends and policy issues“, 2012 m. gruodžio mėn.

nesikeis – kainos **ir toliau didės**. Kalbant apie žaliavas, kurių reikia gaminant plieną, gryniosios geležies pakeitimas perdirbtu metalo laužu (didinant lankinės elektrinės krosnies (LEK) naudojimą), o koksines anglis – dujomis (naudojant tiesiogiai redukuojamą geležį (TRG)), galėtų tapti svarbiausiomis ateities technologijų tendencijomis.

Klimato politika ir efektyvus išteklių naudojimas bus dar viena svarbi technologinių pokyčių varomoji jėga. Trumpuoju laikotarpiu išaugęs perdirbtos metalo laužo naudojimas ir geriausių prieinamų metodų (GPM) naudojimas galėtų svarbiai prisidėti prie klimato politikos tikslų įgyvendinimo ir padidinti tvarų ribotų išteklių naudojimą.

Naujame Komisijos tyrime⁹ matyti, kad GPM naudojimas nuo dabar iki 2022 m. **tik labai nedaug sumažintų visą bendrą tiesioginį energijos suvartojimą** ir išmetamų CO₂ dujų kiekį, jei daroma prielaida, kad bus taikomos griežtos investavimo sąlygos (trumpi atsipirkimo laikotarpiai). Tačiau tolesniame tyrime¹⁰ teigiama, kad, nustačius ilgesnius atsipirkimo laikotarpius, iki 2030 m. minėtas sumažėjimas būtų didesnis. Be to, reikėtų **vykdyti mokslinius tyrimus ir sėkmingai išbandyti GPM**, kad jų konkurencingumas sąnaudų požiūriu būtų dar didesnis.

Tikėtina, kad artimiausioje ateityje ir vidutinės trukmės laikotarpiu **energijos vartojimo efektyvumas** padidės nedaug. Dabar naudojamos technologijos jau labai pagerintos¹¹, o **geriausias technologijas** naudojančios **jėgainės** jau artėja prie savo **termodinaminių ribų**. Kita vertus, vis dar yra sričių, kurias galima pagerinti, kad energijos sąnaudos pramonę veiktų mažiau. Dėl **didesnio energijos vartojimo efektyvumo sumažėtų gamybos sąnaudos**, bet kartu gali reikėti **didesnių išankstinių investicijų**, todėl politika turėtų būti įgyvendinama taip, kad būtų atsižvelgta į **poveikį konkurencingumui**. Tad Komisija stebės sektorius, kuriuose, kaip manoma, yra **didelis anglies dioksido nutekėjimo pavojus**, siekdama užtikrinti, kad Energijos vartojimo efektyvumo direktyva būtų prisidėta prie tvaraus šių sektorių vystymosi¹².

Ypač svarbūs **sėkmingi pažangių technologijų, skirtų išmetamų CO₂ dujų kiekiui sumažinti, bandymai**, įskaitant pramoninio anglies dioksido surinkimą ir saugojimą (ADSS). Prieš pradėdant įgyvendinimo fazę reikia išspręsti tam tikras problemas, kaip antai didelės sąnaudos ir visuomenės informuotumas ir pritarimas, kaip paašškinta Komisijos komunikate dėl anglies dioksido surinkimo ir saugojimo Europoje ateities perspektyvų¹³.

3. PROBLEMŲ SPRENDIMAS. PLIENO VEIKSMŲ PLANAS

Siekiant **nustatyti ir įvertinti** plieno pramonei kylančias **problemas**, 2012 m. liepos mėn. Komisijos pirmininko pavaduotojas ir už pramonę ir verslumą atsakingas Komisijos narys kartu su už užimtumą ir socialinius reikalus atsakingu Komisijos nariu įsteigė **aukšto lygio apskritąjį stalą (ALAS)**.¹⁴ ALAS tapo Komisijos, pramonės įmonių vadovų ir profsąjungų

⁹ „Prospective scenarios on energy efficiency and CO2 emissions in the Iron & Steel industry“ (2012 m.), JRC.

¹⁰ „The potential for improvements in energy efficiency and CO2 emissions in the EU27 iron and steel industry under different payback periods“, „Journal of Cleaner Production“ (2013 m.), <http://dx.doi.org/10.1016/j.jclepro.2013.02.028>.

¹¹ Palyginti su 1980 m., žaliavų naudojimas neapdorotam plienui gaminti 2008 m. sumažėjo nuo 2 336 kg/t iki 2 015 kg/t (arba 13,7 proc.).

¹² Direktyva 2012/27/ES.

¹³ COM(2013) 180 *final*.

¹⁴ Daugiau informacijos pateikta http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/metals-minerals/steel/high-level-roundtable/index_en.htm.

dialogo platforma. Tuose susitikimuose dalyvavo ir pagrindinių plieną gaminančių valstybių narių ir Europos Parlamento atstovai. Dabar Komisija siūlo spręsti toliau aptariamas pagrindines problemas, kurios daro įtaką ES plieno pramonės konkurencingumui.

3.1. Tinkama reglamentavimo sistema

Europos teisės aktai yra esminė **tvaraus vystymosi ir tinkamo vidaus rinkos veikimo**, tikrumo ir numatomumo investuotojams ir vienodų sąlygų užtikrinimo aplinkybė.

Pagal Komisijos pažangaus reglamentavimo darbotvarkę¹⁵ **ES teisės aktai turi būti veiksmingi ir efektyvūs** siekiant juose numatytų tikslų. Komisija pasiryžusi **nustatyti per sunkios naštos atvejus, neatitikimus, spragas ar neveiksmingas priemones**.

Be to, **bendras įvairių sričių politikos** ir teisės aktų **poveikis** gali paveikti įmonės gebėjimus atsinaujinti ir priimti investicinius sprendimus. Vidutinės trukmės laikotarpiu tai gali sustiprinti konkurencingumą. Tačiau konkurentai pasaulinėje rinkoje naudojami palankesnėmis teisinėmis sąlygomis, o tai gali lemti sumažėjusias investicijas ar prarastą rinkos dalį ir gali tekti uždaryti arba perkelti įmonę.

Todėl Komisija atlieka **konkrečių sektorių**, pvz., plieno ar aliuminio, **bendrą sąnaudų vertinimą**. Naudodama turimas priemones, Komisija taip pat stiprina savo naujų politikos pasiūlymų įtakos konkurencingumui analizę ir tuo tikslu atlikdama *ex ante* poveikio vertinimus **vykdo konkurencingumo patikrą**¹⁶. Be to, Komisija vykdo **tinkamumo patikrą, t. y. visapusišką politikos vertinimą**, kad nustatytų, ar politikos sektoriui skirta reglamentavimo sistema yra tinkama. Gauta informacija bus naudojama darant išvadas dėl būsimos politikos ir reglamentavimo sistemų.

Racionali plataus užmojo reglamentavimo sistema galėtų būti **pagrindinė inovacijų varomoji jėga**, ypač kai taikomos dinamiškos ir rinka grindžiamos priemonės. Griežtesniais **aplinkosaugos tikslais**, naudojamomis **suderintomis taisyklėmis, standartais ir viešuoju pirkimu** taip pat galima labai paskatinti inovacijas¹⁷.

Europos standartai taip pat galėtų paskatinti tvarią plieno konstrukcijų produktų gamybą. Plieno pramonė jau plėtoja **plieno konstrukcijų produktų žymenį SustSteel**. *SustSteel* siekiama skatinti bendrą tvarumą ir kartu tvarumą gaminant konkrečius plieno konstrukcijų produktus. Jei bus taikomas pagrįstai ir patikimai, jis suteiks galimybę padidinti Europos tvarių plieno konstrukcijų produktų rinkos dalį. Valstybės narės tai turėtų apsvarstyti ir tam gali reikėti specialių standartizacijos veiksmų.

Valstybėse narėse taip pat jaučiamas susirūpinimas dėl reglamentavimo. Kai kuriose **vengimas mokėti pridėtinės vertės mokesčių** vidaus plieno rinkoje turi neigiamą poveikį plieno gamintojų veiklos sąlygoms. Dėl to jie kenčia nuo nesąžiningos konkurencijos su juodąja rinka. Daugeliu atvejų bendrovės dėl to apriboja gamybą ar sustabdo gamyklas. Kai kuriose valstybėse narėse dėl šio konkretaus mokesčio vengimo armatūros strypų gamyba ir pardavimai sumažėjo 15 proc. 2012 m. ir jau 30 proc. šiais metais¹⁸.

¹⁵ COM(2010) 543 ir COM(2012) 746.

¹⁶ Konkurencingumo patikra – dvylikapakopė politikos pasiūlymo poveikio įmonės konkurencingumui vertinimo priemonė, pagal kurią įvertinamos verslo sąnaudos, susijusio sektoriaus inovaciniai pajėgumai ir tarptautinis konkurencingumas. Tai paprasta ir veiksminga priemonė, skirta išsamesnei pasiūlymo poveikio konkurencingumui analizei pateikti, SEC(2012) 91 *final*.

¹⁷ „Inovacijų sąjunga“, COM(2010) 546 galutinis.

¹⁸ Lenkijos plieno asociacijos statistiniai duomenys, 2012 m.

Komisija:

- užbaigs 2013 m. plieno sektoriaus **bendrą sąnaudų vertinimą**, kad įvertintų bendrą reglamentavimo našta;
- poveikio vertinimuose toliau vertins naujų iniciatyvų, kurios, tikėtina, turės didelę įtaką plieno pramonės konkurencingumui, poveikį, be kita ko, reikiama atvejais naudodama **konkurencingumo patikrą**;
- nagrinės *SustSteel* galimybes padidinti Europos tvarių plieno konstrukcijų produktų rinkos dalį. Tada ji gali paprašyti imtis konkrečių **standartizacijos veikslių**;
- kartu su valstybėmis narėmis nagrinės galimas iniciatyvas, nukreiptas prieš **neteisėtą** plieno gaminių **ES rinką**, įskaitant vengimą mokėti PVM.

Valstybes nares Komisija ragina:

- gerinti plieno konstrukcijų produktų tvarumą, nagrinėjant galimybę pradėti naudoti *SustSteel*.

3.2. Plieno paklausos didinimas

Dabartinis **pasaulinės plieno pramonės** perteklinis pajėgumas sudaro maždaug **542 milijonų tonų**. Iš jų beveik 200 milijonų tonų yra Kinijoje¹⁹. Šiuo metu ES perteklinis pajėgumas yra maždaug 80 milijonų tonų, palyginti su bendru – 217 milijonų tonų – ES gamybos pajėgumu. Jei plieno gamybos pajėgumai po 2014 m. nesikeis, gali reikėti penkerių–septynerių metų, kad paklausa atitiktų pajėgumus, jei ji didės taip kaip dabar.

ES **plieno paklausa priklauso nuo kelių pagrindinių plieną naudojančių pramonės šakų ekonominės ir finansinės padėties**, pvz., **statybos** ir **automobilių** sektoriams kartu tenka apie 40 proc. plieno paklausos. Inžinerinės, taip pat elektros ir elektroninės įrangos (EEĮ) pramonės sektoriai irgi yra svarbios plieno pramonės gerovės varomosios jėgos. Tačiau visoms šioms pramonės šakoms didelį neigiamą poveikį padarė finansų krizė. Siekiant užtikrinti šių sektorių atsigavimą, svarbu įgyvendinti dabartines ES iniciatyvas, kuriomis remiami statybos ir automobilių sektoriai, siekiant padidinti jų tvarumą ir išteklių naudojimo ir energijos vartojimo efektyvumą. Į augimą labiau sutelktos priemonės skatins plieno vartojimą.

Komisija:

- toliau propaguos **pagrindinius plieną naudojančius sektorius**, visų pirma vykdydama savo iniciatyvas „CARS 2020“²⁰, *inter alia*, skatindama alternatyviuoju kuru varomų transporto priemonių paklausą²¹, ir „Tvari statyba“²², kuria siekiama padidinti energijos vartojimo ir išteklių naudojimo efektyvumą ir paskatinti pastatų fondo renovaciją.

¹⁹ OECD DSTI/SU/SC(2012) 15, „Excess Capacity in the steel industry: an examination of the global and regional extent of the challenge“.

²⁰ COM(2012) 636 *final*.

²¹ COM(2013) 17 *final* ir COM(2013) 18 *final*.

²² COM(2012) 433 *final*.

3.3. Vienodos sąlygos tarptautiniu lygiu

ES yra atvira rinka. Vis dėlto per dažnai ES nepriklausančios plieną gaminančios šalys taiko prekybos apribojimus ar iškraipymus, kad suteiktų dirbtinį pranašumą savoms plieno pramonės įmonėms. Šios ribojamosios priemonės yra tarifinės kliūtys, netarifinės priemonės (visų pirma susijusios su techniniais reglamentais ir atitikties vertinimo procedūromis), eksporto skatinimo priemonės ir subsidijos, taip pat apribojimai plieno gamyboje naudojamoms įvairių rūšių žaliavoms.

ES su **prekybos kliūtimis** ir **nesąžininga praktika** kovoja ryžtingai įgyvendindama **patekimo į rinką strategiją**, kad **užtikrintų tarptautinių įsipareigojimų vykdymą** ir **vienodas sąlygas** ES plieno sektoriaus dalyviams.

Sukurdamą veiksmingą tinklą ir tinkamas **priežiūros priemones**, ES nustatė pagrindines prekybos kliūtis trečiųjų šalių rinkose ir ėmėsi reikiamų vykdymo užtikrinimo priemonių, kad tas kliūtis pašalintų. Tokios praktikos pavyzdžiai, kaip nurodyta ES patekimo į rinką duomenų bazėje, yra **eksporto apribojimų** ir **eksporto muitų žaliavoms taikymas**, pvz., **Indijoje, Kinijoje, Rusijos Federacijoje ir Egipte**, o tai prisideda prie nepagrįstai išaugusių plieno gamybos sąnaudų ES. ES gaminiamis trečiųjų šalių rinkose taikomos ir kitokios kliūtys – nustatomos ES plieno eksportą varžančios **perteklinės licencijų išdavimo procedūros** arba reikalavimai – ši praktika ypač pastebima Indijos, taip pat Indonezijos rinkose. Apribojimai investicijoms ir per viešuosius pirkimus nacionaliniams plieno sektoriams teikiama pirmenybė irgi naudojami siekiant vidaus pramonę apsaugoti nuo ES konkurencijos, pirmiausia atitinkamai Kinijoje ir JAV.

Kad įveiktų šias problemas, ES veikia kartu su partneriais vykdydama labai apgalvotus veiksmus pagal **patekimo į rinką strategiją**. Pavyzdžiui, **Indijos taikyti privalomo sertifikavimo reikalavimai** tam tikriems plieno gaminiamis buvo panaikinti po ES derybų su Indijos valdžios institucijomis, o prieš **Kiniją dėl pagrindinių žaliavų**, kaip antai kokso, teko pradėti ginčų sprendimo bylas, kad nesutrikėtų tiekimas ES plieno sektoriui. Kartu ES toliau šalina likusias kliūtis naudodamasi gerai išplėtotu konsultacijų forumu, vadinamą **Plieno kontaktinėmis grupėmis**, su **Rusijos Federacija, Kinija, JAV, taip pat Japonija, Indija ir Brazilija** tinklu. Be derybų per laisvosios prekybos diskusijas ar klausimų, kuriuos galima veiksmingai išspręsti PPO darbo grupėse, šios kontaktinės grupės suteikia galimybę veiksmingai pasikeisti nuomonėmis ir nustatyti bei panaikinti kliūtis, su kuriomis vis dar susiduria ES pramonė tose besiplečiančiose rinkose.

Kita didelė problema, kurią plieno pramonė turi išspręsti, visų pirma kalbant apie visuotinį plieno perteklių, yra **galimas nesąžiningos prekybos praktikos taikymas trečiojoje šalyje**, kurios siekia **pagamintą perteklių eksportuoti ir dėl to imasi agresyvių komercinių veiksmų**. Komisija šią problemą sprendžia taikydamą **prekybos apsaugos priemones (PAP)**. 2012 m. Europos Komisija, gavusi pramonės atstovų skundus dėl tokios nesąžiningos prekybos praktikos, pradėjo **vienuolika naujų tyrimų** dėl geležies ir plieno gaminių. Palyginti su ankstesniais metais, šis skaičius padidėjo, ir tai parodo tiek problemos svarbą, tiek Komisijos pasiryžimą ryžtingai kovoti su tokia praktika. Kartu Komisija turi išlikti budri ir išlaikyti pagarbą kitoms partnerių naudojamoms prekybos apsaugos priemonėms, kurios irgi gali būti priemonė nesąžiningai apriboti ES eksporto kiekį ir rinkos dalį, siekiant apsaugoti vidaus gamintojus. Šiuo tikslu Komisija reguliariai bendrauja su trečiųjų šalių institucijomis, siekdama užtikrinti, kad būtų tinkamai laikomasi PPO taisyklių dėl apsaugos ir kompensacinių priemonių ir antidempingo procedūrų.

Iš esmės dėl **ribojamųjų priemonių, kurios daro įtaką ES plieno gamintojų konkurencingumui**, ES turi **toliau ryžtingai tęsti savo patekimo į rinką strategiją**, kad visai Europos pramonei užtikrintų **sąžiningą tarptautinę konkurenciją** ir vienodas sąlygas.

Galimybė gauti žaliavų

Kaip ir daugelis kitų gamybos pramonės sričių, plieno gamyba **priklauso nuo išteklių, kurių Europoje nedaug**. Aukštakrosnėms reikia geros kokybės geležies rūdos ir koksinės anglies. Pastaraisiais metais **geležies rūdos kainos** gerokai išaugo²³ dėl didelės paklausos besiformuojančios rinkos ekonomikos šalyse. Dėl išaugusios skalūnų dujų gavybos sumažėjusi anglies paklausa JAV sumažino anglies kainas ES, dėl to sumažėjo koksinės anglies kainos ir padidėjo anglies naudojimas ES.

Plieną galima daugybę kartų **perdirbti** neprarandant pagrindinių savybių, kaip antai stiprumas, tūsumas ar formavimas. Tona perdirbimui panaudoto švaraus plieno laužo gali pakeisti daugiau kaip 1 200 kg geležies rūdos, 7 kg anglies ir 51 kg klinčių²⁴. **Gaminant plieną iš plieno laužo**, o ne iš geležies rūdos energijos suvartojimas sumažinamas maždaug 75 proc. ir sutaupoma maždaug 90 proc. žaliavų²⁵. Atsižvelgiant į Europos energijos ir žaliavų mažomis kainomis įsigijimo problemas, dėl ekonominių priežasčių akivaizdžiai naudinga kuo daugiau plieno pagaminti iš plieno laužo. Svarbios ir su aplinka susijusios paskatos: gaminant iš metalo laužo gerokai sumažėja oro tarša (maždaug 86 proc.), vandens sunaudojimas (40 proc.), vandens tarša (76 proc.) ir kasybos atliekos (97 proc.)²⁶. Pagaminus toną plieno iš metalo laužo, o ne iš geležies rūdos išmetama 231 tona mažiau CO₂.

Kad Europoje būtų perdirbama daugiau plieno, pirmiausia reikia, kad **geriau veiktų antrinės metalų rinkos**. Tai priklausys nuo apeleistose struktūrose, nenaudojamuose produktuose ir kitame atliekų sraute esančio metalo surinkimo sąnaudų ir jų sąsajos su pradinėmis metalų kainomis²⁷. Kad būtų lengviau dar kartą panaudoti ir perdirbti plieną, **gaminys turėtų būti projektuojamas** kuo labiau atsižvelgiant į aplinką, t. y. jį turėtų būti lengva išmontuoti ir atskirti visus plieno komponentus. Kuo daugiau bus perdirbama, tuo daugiau plieno bus rinkoje²⁸. **Ekologinio projektavimo direktyva**²⁹ suteikiama galimybė nustatyti reikalavimus dėl perdirbamumo, gaminių išmontavimo ekonomiškai naudingiausiu būdu, taip padedant užtikrinti geresnę prieigą prie aukštos kokybės metalo laužo.

Perdirbto plieno paklausa jau išaugo, nes nustačius geležiai ir plienui taikomus kriterijus, pagal kuriuos **atliekos nebelaikomos atliekomis**, padidėjo pasitikėjimas jų kokybe³⁰.

Reikia imtis papildomų veiksmų kovoti su **neteisėtu metalo laužo eksportu**, dėl kurio Europos ekonomika praranda vertingas žaliavas. Komisija pateiks pasiūlymus, kaip kovoti su tokiu neteisėtu eksportu stiprinant valstybių narių tikrinimo gebėjimus, kaip nustatyta **Atliekų vežimo reglamentu**³¹. Reikia imtis papildomų veiksmų dėl metalo laužo judėjimo stebėjimo.

Svarstant dėl gamybos metodų, dėmesį reikėtų atkreipti ir į efektyvų išteklių naudojimą ir poveikį klimatui. Maždaug 40 proc. ES plieno pagaminama lankinėse elektrinėse krosnyse,

²³ Geležies rūdos kainos išaugo nuo 25 USD už sausą metrinę toną 2001 m. iki 250 USD 2011 m.

²⁴ Pasaulio plieno asociacija (2010 m.).

²⁵ JAV Aplinkos apsaugos agentūra.

²⁶ JAV Aplinkos apsaugos agentūra.

²⁷ <http://scripts.cac.psu.edu/users/n/w/nwh5089/Steel%20Recycling%20Process.pdf>.

²⁸ www.eurofer.org/index.php/eng/content/.../517/.../SteelRecycling.pdf.

²⁹ Direktyva 2009/125/EB.

³⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:094:0002:0011:LT:PDF>.

³¹ Reglamentas (EB) Nr. 1013/2006.

kuriose plieną galima gaminti iš 100 proc. perdirbto metalo laužo. Nors tokiam gamybos būdui reikia daug energijos, tai, kad kaip pradinė žaliava naudojamas metalo laužas, daro jį efektyviu išteklių naudojimo būdu. Be to, tokiu būdu išmetama mažiau anglies dioksido, palyginti su įprasta plieno gamyba iš geležies rūdos, todėl šis gamybos būdas turėtų būti skatinamas. Tačiau, kad tą būtų galima daryti, reikia **geros kokybės metalo laužo, gauto aplinkai palankiomis sąlygomis**. Komisijos **Žaliavų strategijoje**³² nustatyta tinkama tokio tikslo siekimo programa.

Siekdama užtikrinti tinkamą stebėjimą, Komisija sudarė **14 svarbiausių žaliavų**, kurios yra ekonomiškai svarbios ir dėl kurių kyla didesnis tiekimo sutrikimo pavojus dėl, *inter alia*, medžiagos geografinės kilmės, **sąrašą**. Tiekimo pavojus gali padidėti ir dėl mažo pakeičiamumo ir žemo pačios žaliavos perdirbimo lygio. Sąrašas, į kurį įtrauktos kelios medžiagos, reikalingos gaminant plieno lydinius, 2013 m. bus atnaujintas ir bus svarstoma dėl koksinių anglių įtraukimo į jį.

Prekyba

Prekyba yra labai svarbus plieno gamybos aspektas. Atsižvelgdama į nepakeičiamą prekybos, kaip ekonomikos augimo varomosios jėgos, vaidmenį pasaulinėje plieno rinkoje, Komisija labai pritaria **tarptautinės prekybos liberalizavimui pagal PPO taisykles**.

Dvišaliu lygmeniu derybos dėl prekybos susitarimų, visų pirma laisvosios prekybos susitarimų (LPS), yra kita esminė vienodų sąlygų ES bendrovėms siekimo priemonė tiek dėl patekimo į rinką, tiek dėl prieigos prie žaliavų sąžiningos konkurencijos sąlygomis. Siekiant įvertinti bendrą tų susitarimų poveikį ES pramonei ir ES ekonomikai, kiekvieno prekybos susitarimo atveju analizuojama, kokias pasekmes, kai bus užbaigtos derybos, tas pasiūlymas turės ES, be to, prieš priimant derybinius nurodymus, atliekamas *ex ante* poveikio vertinimas, o prekybos derybų metu vykdomas tvarumo poveikio vertinimas.

Šiam **sektoriui svarbi statistinė informacija**, kurią turint galima greitai išanalizuoti vis nepastovesnes plieno importo tendencijas ir imtis reikiamų iniciatyvų kurti stiprią faktinę bazę.

Didėjančio importo scenarijus bus labiau tikėtinas, jei toliau didės pasaulinis gamybos pajėgumų perteklius, dėl kurio reikėtų pradėti taikyti **subsидijas ir dempingą**, siekiant pasinaudoti visuotiniais pertekliniais pajėgumais. Iki pat 2012 m. pabaigos informaciją apie būsimą plieno importą laiku teikdavo automatinė licencijomis grindžiama sistema (išankstinė priežiūra)³³. Baigus naudoti automatinę licencijomis grindžiamą sistemą ES toliau išliks budri ir stebės iš trečiųjų šalių importuojamus gaminius naudodamasi tam skirta sistema „Surveillance 2“³⁴. Kai kurie ES prekybos partneriai taip pat stebi plieno importą, o kai kurie iš jų, pvz., JAV, naudoja į automatinę licencijavimą panašią sistemą.

Taip pat svarbu užtikrinti, kad **biržos prekių išvestinių finansinių priemonių** reguliuojamos rinkos būtų sąžiningos ir skaidrios, ir taikyti specialias sąlygas, siekiant užtikrinti likvidumą, užkirsti kelią piktnaudžiavimui rinka ir rinką iškreipiančių pozicijų atsiradimui. Skirtingos

³² COM(2008) 699 ir COM(2011) 25.

³³ Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1241/2009.

³⁴ Sistema „Surveillance 2“ renka duomenis, tiesiogiai paimtus iš importo muitų deklaracijų. Šie duomenys siejami su muitų deklaracijos nuoroda, gaminių pobūdžiu, jų kilme, kiekiu, verte ir data, kai muitinė juos patvirtina (faktinė importo data). Įrašai kasdien siunčiami ES valstybių narių muitinių centrinėms sistemoms. Ši sistema grindžiama Muitinės kodekso (Reglamentas 2454/93) įgyvendinimo nuostatų 308d straipsniu.

taisyklės³⁵ gali turėti poveikį plieno gamintojams ir dėl biržos prekių išvestinių finansinių priemonių, ir dėl finansinių priemonių.

Komisija:

Artimiausioje ateityje

- Pagal **visapusišką prekybos strategiją** naudosis įvairiomis prekybos politikos priemonėmis (pvz., prekybos derybomis ar PAP), kad užtikrintų, kad Europos plieno gamintojai galėtų patekti į trečiųjų šalių rinkas. Tuo tikslu:
 - imsis veiksmų prieš **nesąžiningą prekybos praktiką** plieno sektoriuje;
 - toliau **laiku** teiks **ataskaitas dėl plieno importo** iš ne ES šalių **pokyčių**;
 - toliau vykdys **planuojamų LPS ex ante poveikio vertinimus**, prieš priimdama prekybos derybinius nurodymus, taip pat analizuos sudarytų LPS pasekmes ES prieš juos pasirašant;
- stebės **metalo laužo rinkas**. Turint omenyje sumažintą išmetamų CO₂ dujų kiekį Europoje gaminant metalo laužą, būtų galima planuoti nustatyti aplinkos tikslais grindžiamas nediskriminacines priemones, jei to reikėtų siekiant išspręsti anglies dioksido nutekėjimo į ne ES šalis problemą, su sąlyga, kad tos priemonės tiesiogiai ar netiesiogiai nesukels eksporto apribojimų;
- pateiks teisės akto pasiūlymą dėl **atliekų vežimo tikrinimo ir kontrolės**;
- apsvaistys galimybę **koksines anglis įtraukti į svarbiausių žaliavų sąrašą**, šalia kitų svarbiausių pagrindinių plieno gamybos elementų;
- bendradarbiaus su pagrindinėmis ne ES šalimis gamintojomis, kad turėtų **bendrą supratimą apie sektorių**, jo tendencijas ir sukurtų bendrus problemų, kurių šis sektorius turi visame pasaulyje, sprendimo būdus.

Ilguoju laikotarpiu

- Vykdytų **prekybos liberalizavimo darbotvarkę** per derybas dėl LPS, kad panaikintų ar gerokai sumažintų tarifines ir netarifines kliūtis trečiųjų šalių rinkose, ES pramonei užtikrintų tvarią prieigą prie žaliavų ir sustiprintų tarptautinių standartų plieno gaminiams propagavimą;
- toliau dirbs su Taryba ir Europos Parlamentu dėl **PAP modernizavimo**, kad greitai atnaujintų pagrindinius antidempingo ir antisubsidijų reglamentus. Tokie pokyčiai, *inter alia*, leistų nustatyti didesnius muitus (nukrypstant nuo taisyklės „mažesni muitai“) gaminiams, importuojamiems iš šalių, kurios naudoja neteisėtas subsidijas ir struktūriškai iškraipo savas žaliavų rinkas, taip pat veiksmingesnes *ex-officio* tyrimų priemones, kai iškilusi atsakomųjų veiksmų prieš atitinkamą ES pramonės šaką grėsmė.

³⁵

Reglamento dėl finansinių priemonių rinkų pasiūlymas, COM(2011) 652, Europos rinkos infrastruktūros reglamentas (ES) Nr. 648/2012, Piktnaudžiavimo rinka direktyva (toliau – PRD) 2003/6/EB, iš dalies pakeista Direktyva 2008/26/EB ir Direktyva 2010/78/ES. PRD šiuo metu peržiūrima: COM(2011) 654 ir Piktnaudžiavimo rinka reglamento pasiūlymas, COM(2011) 651.

3.4 Energijos, klimato, išteklių ir energijos vartojimo efektyvumo politika, siekiant paskatinti konkurencingumą

Prieinamos energijos kainos ir tiekimas

Europos plieno sektoriaus, kaip ir kitų daug energijos suvartojančių pramonės sektorių (EII), viena iš pagrindinių konkurencingumo varomųjų jėgų yra energijos kainos. Plieno pramonės duomenimis, **energijos kainos sudaro iki 40 proc. visų veiklos išlaidų**, priklausomai nuo pridėtinės vertės grandinės segmento³⁶. **Europos pramonė už energiją moka daugiau** nei dauguma jos tarptautinių konkurentų – ši tendencija tapo dar ryškesnė dėl pastarųjų metų kainų pokyčių.

Elektros energija ir koksinių anglis yra vienas svarbiausių plieno pramonės energijos šaltinių, ir dėl jų abiejų kyla problemų. Nepaisant pastaruoju metu sumažėjusios koksinių anglių kainos, **per pastaruosius metus ji gerokai išaugo**.³⁷ Vidutinės **elektros energijos kainos ES pramonės galutiniam vartotojui yra dvigubai didesnės nei JAV**³⁸ ir gerokai **didesnės nei daugumoje kitų EBPO šalių** (išskyrus Japoniją) ir daugelyje didžiausių besivystančios ekonomikos šalių. 2005–2012 m. **elektros energijos kaina** Europos pramonei faktiškai **išaugo vidutiniškai 38 proc.**, JAV per tą patį laikotarpį kainos sumažėjo 4 proc., o Japonijoje išaugo 16 proc.³⁹ Kadangi tokie skirtumai daro įtaką plieną gaminančių bendrovių išlaidų įvairiuose regionuose struktūrai ir tiesioginį poveikį pasaulinei konkurencijai ir konkurencingumui, **tarptautiniu mastu konkurencingos energijos kainos ir saugus energijos tiekimas yra būtinas**, kad Europos plieno sektorius išliktų, didele dalimi todėl, kad abu aspektai svarbūs plieno pramonei **priimant gamybos vietas ir investicijų sprendimus**. Iš rengiant Komisijos energetikos veiksmų planą iki 2050 m.⁴⁰ atliktos analizės galima daryti prielaidą, kad **elektros energijos kainos iki 2030 m. kils**, po to truputį kris, didele dalimi dėl investicijų į infrastruktūrą sąnaudų. Todėl kuriant būsimą su energija susijusią politiką ypač svarbu įvertinti galimą poveikį kainoms ir sąnaudoms ir nustatyti būdus, kaip sumažinti arba kompensuoti poveikį daug energijos suvartojančių pramonės sektorių konkurencingumui.

Elektros energijos kainos galutiniam vartotojui pokyčiai ir skirtumai įvairiose šalyse (įskaitant ES viduje) susiję su sudėtinga įvairių veiksnių sąveika, įskaitant kuro sąnaudas, mokesčių politiką, rinkos struktūrą, pakitusį požiūrį į kainų reguliavimą, klimato ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių politikos skirtumus ir kintančią energijos gamybos struktūrą. Tai, kokią **energijos dalį sudaro atsinaujinantieji energijos ištekliai**, daro įtaką elektros energijos kainoms. Nors didelė atsinaujinančiųjų energijos išteklių su mažomis sąnaudomis dalis gali sumažinti didmenines kainas, atsinaujinančiųjų energijos išteklių plitimo poveikis kainoms galutiniams vartotojams artimiausioje ateityje – vidutinės trukmės laikotarpiu gali būti neigiamas, jei valstybės narės nustatytų atsinaujinančiųjų energijos išteklių mokesčius. Todėl svarbu, kad **atsinaujinančiosios energijos sąnaudos mažėtų, o nacionalinės paramos schemos būtų ekonomiškai efektyvios**. Dėl valstybių narių nustatytų mokesčių, tarifų ir rinkliavų nemaža dalimi, o daugeliu atvejų – vis labiau – išauga kainos galutiniams vartotojams. Iki šiol plieno pramonei ir kitiems daug energijos suvartojantiems pramonės

³⁶ „Ecorys“ atliktas Europos daug energijos suvartojančių pramonės sektorių tyrimas „The Usefulness of Estimating Sectoral Price Elasticities“.

³⁷ Koksinių anglies kainos išaugo nuo 170 USD 2009 m. iki 290 USD 2011 m.

³⁸ Tarptautinės energijos agentūros 2012 m. 2-ojo ketvirčio statistiniai duomenys.

³⁹ TEA: indeksas 2005 = 100, *Energy prices and taxes*, 2012 m. 4-ojo ketvirčio statistiniai duomenys. Europos duomenys susiję tik su EBPO nariais.

⁴⁰ COM(2011) 885/2.

sektoriams kai kuriose valstybėse narėse tokie mokesčiai ir rinkliavos sumažinami arba panaikinami.

Kita problema yra su **apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema susijęs elektros energijos kainų padidėjimas**. Kita vertus, šias sąnaudas galima sumažinti taikant ES valstybės pagalbos gaires⁴¹, pagal kurias tokias sąnaudas tam tikromis aplinkybėmis galima kompensuoti, siekiant išvengti anglies dioksido nutekėjimo.

Laipsniškas **vidaus energijos rinkos sukūrimas** padėjo suvaldyti didmenines elektros energijos kainas ir padės skatinti konkurenciją, pvz., panaikinant patekimo į rinką ir reguliavimo kliūtis, bet jos sukūrimas priklauso ir nuo tarpvalstybinių pajėgumų ir transeuropinės energetikos infrastruktūros⁴² didėjimo. Kad vidaus energijos rinka veiktų, visos valstybės narės turi **iki galo įgyvendinti trečiąjį energetikos paketą**⁴³. Kiti svarbūs veiksniai, siekiant užtikrinti konkurencingas energijos kainas ir sąnaudas Europoje, yra tolesnė mokslinių tyrimų ir inovacijų parama **energetikos technologijoms** pagal pasiūlytą programą „Horizontas 2020“ (ypač tais atvejais, kai tomis technologijomis galima padidinti energijos vartojimo efektyvumą, kas gali būti svarbu siekiant iš dalies sumažinti elektros energijos kainų atotrūkį)⁴⁴ ir tolesnės pastangos įvairinti dujų tiekimo šaltinius, maršrutus ir šalis. Ekonomiškas vietinių energijos šaltinių – tiek atsinaujinančiųjų energijos išteklių, anglies kartu su ADSS, tiek tradicinio ir netradicinio iškastinio kuro – plėtojimas vidutinės trukmės – ilgalaikiu laikotarpiu irgi gali turėti įtakos energijos kainoms.

EII reikia daug kapitalo, ir vidutinis jų investicijų ciklas trunka 20–30 metų, todėl jiems būtina **numatyti energijos sąnaudas, kad galėtų sumažinti investavimo riziką**. Pagal ES konkurencijos taisykles tiekėjai ir vartotojai gali sudaryti **ilgalaikes elektros energijos tiekimo sutartis**, kad būtų užtikrintas toks planavimo aiškumas. Tik tam tikromis ypatingomis aplinkybėmis tokios sutartys gali riboti konkurencines galimybes ir taip pažeisti Sutartį⁴⁵. Konkurencinės galimybės paprastai būtų ribojamos tik dominuojančių tiekėjų atveju arba dėl panašaus skirtingų tiekėjų elgesio bendro poveikio. Nors Komisijos priimtuose sprendimuose⁴⁶ leidžiama nustatyti skirtingą atskirų sutarčių trukmę ir galiojimo pabaigos datas, juose reikalaujama, kad į rinką būtų kasmet grąžinamas didelis kiekis, kad bet kuris tiekėjas dėl jo galėtų sudaryti sutartis. Jei remiantis Komisijos bylų praktika vykdomas tokių sutarčių konkurencijos vertinimas būtų nepakankamai aiškus, Komisija yra pasirengusi parengti konsultacinį raštą, kaip apibrėžta Komisijos pranešime⁴⁷, jeigu laikomasi tame pranešime nustatytų sąlygų.

2013 m. gegužės 22 d. Europos Vadovų Taryba pripažino, kad būtina spręsti didelių energijos kainų ir sąnaudų poveikio klausimą. Remdamasi Tarybos išvadomis⁴⁸, Komisija imsis tolesnių veiksmų. Šis **tikslus energijos sąnaudų** ir jų poveikio pramonei **stebėjimas** apims įvairias energijos kainų sąnaudų sudedamąsias dalis ir jų pokytį bėgant laikui, taip pat

⁴¹ 2009/C 235/04.

⁴² COM(2011) 676.

⁴³ Direktyvos 2009/72/EB ir 2009/73/EB, reglamentai (EB) Nr. 713/2009, 714/2009 ir 715/2009.

⁴⁴ COM(2011) 808 galutinis.

⁴⁵ SESV 101 ir (arba) 102 straipsniai.

⁴⁶ Byla AT. 39.386 – *Ilgalaikės sutartys, Prancūzija* (OL C 133, 2010 5 22, p. 5–6) ir byla AT.37966 – *Distrigaz* (OL C 9, 2008 1 15, p. 8–8).

⁴⁷ Komisijos pranešimas apie neoficialias konsultacijas, susijusias su naujais EB sutarties 81 ir 82 straipsnio taikymo klausimais, kurie išskyla atskirose bylose (konsultaciniai raštai), OL C 101, 2004 4 27, p. 78.

⁴⁸ EUCO 75/1/12, 2013 m. gegužės 23 d.

ES ir kitų pagrindinių plieną gaminančių regionų kainų palyginimą, įskaitant duomenis apie korekcines priemones, kaip antai atleidimą nuo mokesčių ir mokesčių lengvatas.

Kalbant apie diferencijuotą fiskalinį konsolidavimą, Europos Komisija rekomenduoja, kad **fiskalinis koregavimas** turėtų būti **palankesnis augimui** tiek pajamų, tiek išlaidų atžvilgiu. Perėjimas prie aplinkosaugos mokesčių gali skatinti kurti naujas technologijas, efektyviau naudoti išteklius ir kurti ekologiškas darbo vietas, tačiau reikia stebėti ir **didelių energijos kainų** poveikį namų ūkiams ir konkurencingumui, įskaitant daug energijos suvartojančius pramonės sektorius, kad ateityje sprendimus būtų galima priimti remiantis patikimais faktais⁴⁹.

Su klimato politika susijusių klausimų sprendimas

Plieno pramonės išmetamas CO₂ dujų kiekis yra vienas didžiausių⁵⁰. Ji taip pat laikoma sektoriumi, kur yra **anglies dioksido nutekėjimo pavojus**. Dėl šio pavojaus 100 proc. pamatinės vertės dydžio apyvartinių taršos leidimų plieno pramonei iš esmės bus suteikta nemokamai. Pagal Apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos valstybės pagalbos gaires ji gali gauti finansinę kompensaciją 2013 m. sausio 1 d. – 2020 m. gruodžio 31 d. laikotarpiu, vykdant apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos trečiąjį etapą.

Kaip pripažinta Komisijos žaliojoje knygoje „2030 m. klimato ir energetikos politikos strategija“⁵¹, energetikos ir klimato politiką reikia įgyvendinti ekonomiškai efektyviai, numatomai ir nuosekliai. Reglamentavimo sistema turi būti skaidri ir stabili, kad būtų užtikrintos ilgalaikės investicijos, kurios būtinos Europos pramoninei bazei atnaujinti, ypač tiems pramonės sektoriams, kuriems reikia daug kapitalo ir kurių investiciniai laikotarpiai yra ilgalaikiai (20–30 metų). Todėl ES klimato politikoje po 2020 m. bus svarstoma, kaip geriausiai atsižvelgti į technologinius apribojimus, kliūtis ir galimybes, susijusių sąnaudų poveikį konkurencingumui ir ne ES šalių užmojų mastą.

ES išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) kiekis sudaro tik 11 proc. pasaulinės dalies ir mažėja, tad siekiant kovoti su klimato kaita reikia imtis **efektyvių tarptautinių veiksmų**. Kad būtų galima pasiekti šį tikslą, būtinas visų didžiausios ekonomikos šalių ir visų sektorių palyginamas, teisingas, skaidrus ir atskaitingas įnašas. Turi būti nustatyti didesni įsipareigojimai ir sukurtos veiksmingos stebėjimo, ataskaitų teikimo ir patikrinimo sistemos, kad būtų užtikrintas būsimo tarptautinio klimato kaitos susitarimo skaidrumas, o siekiant pagerinti ES pramonės konkurencingumą būtina taikyti tarptautiniu lygiu pripažintus standartus. Svarbu nustatyti, kaip **finansuoti su klimatu susijusius tikslus**. ES mažo anglies dioksido kiekio plane pripažinta, kad siekiant naujų tikslų reikės papildomų investicijų.⁵² Po 2035 m. reikėtų plačiai taikyti pažangesnius pramoninius procesus ir įrangą, nes veiksmingiausių ES plieno gamyklų išmetamų CO₂ dujų lygis artėja prie dabar naudojamų technologijų fizinės ribos.

Vienas iš **naujoviško finansavimo** būdų galėtų būti naudojimas apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos aukcionuose gautų pajamų dalimi, padedant finansuoti su klimatu susijusius tikslus, galbūt įtraukiant naujų mažo anglies dioksido kiekio technologijų kūrimą visuose susijusiuose pramonės sektoriuose. Nuo 2013 m. daugiau kaip 40 proc. visų ES

⁴⁹ Komisijos komunikatas „2013 m. Europos semestras. Konkrečiai šaliai skirtos rekomendacijos. Išvesti Europą iš krizės“, COM(2013) 350.

⁵⁰ Turimais duomenimis, 4–7 proc. antropogeninių išmetamų CO₂ dujų ES-27 yra iš šios pramonės, kuri per 2005–2008 m. vidutiniškai išmetė 252,5 milijono tonų CO₂ dujų kiekį.

⁵¹ COM(2013) 169 *final*.

⁵² COM(2011) 112 galutinis.

turimų leidimų bus parduota aukcionuose, ir šis kiekis tolygiai didės – tikimasi, kad iki 2027 m. jis pasieks 100 proc.

ES yra įsipareigojusi spręsti **su klimato kaitos politika susijusius konkurencingumo klausimus**. Kol klimato kaitos politika vykdoma nevienodomis sąlygomis, ES nepriklausantys plieną gaminantys konkurentai turi nesažiningą konkurencinį pranašumą, kuris iškraipo **pasaulinę plieno rinką** ir riboja būsimas investicijas į ES, todėl kyla anglies dioksido nutekėjimo pavojus.

Pasaulinio palyginamumo užtikrinimas

Medžiagų moksliniai tyrimai ir žaliavų išteklių kontrolė darosi vis svarbesni visame pasaulyje konkuruojant dėl pramonės pirmavimo naudojant mažo anglies dioksido kiekio technologijas. Plienas yra medžiaga, turinti didelį potencialą pereinant prie žiniomis grindžiamos, mažo anglies dioksido kiekio ir efektyviai išteklius naudojančios ekonomikos.⁵³ Jis labai svarbus plėtojant ir pateikiant rinkai veiksmingesnes, saugias ir patikimas mažo anglies dioksido kiekio ir efektyviai išteklius naudojančias technologijas. Siekiant paremti ES klimato politikos įgyvendinimą ir padėti siekti JT bendrosios klimato kaitos konvencijos tikslų, Europos standartizacijos komitetui (CEN) suteikti įgaliojimai sukurti **Europos standartą**, pagal kurį būtų vertinamas daug energijos suvartojančių pramonės sektorių išmetamas ŠESD kiekis. Kad būtų galima kiekybiškai įvertinti, kiek gamyklos ir pramonės sektoriai prisideda prie išmetamo kiekio mažinimo, reikia skaidrios metodikos ir tvirto sutarimo dėl stebėjimo, ataskaitų teikimo ir patikrinimo tvarkos, taip pat pagrindinių veiklos rodiklių. Nustačius standartus ilgainiui bus galima patvirtinti su gamyba susijusio išmetamo ŠESD kiekio matavimo ir kiekio nustatymo metodus, užtikrinti viso pasaulio gamyklų veiklos rezultatų palyginamumą ir sudaryti galimybę įvertinti jų tobulėjimo potencialą.

Plieno pramonės pagalba siekiant klimato ir efektyvaus išteklių naudojimo tikslų

Plieno pramonė padeda mažinti išmetamų CO₂ dujų kiekį ir taupyti energiją įvairiose srityse, kaip antai automobiliai, laivų statyba, statyba, mašinos, namų ūkio reikmenys, medicinos prietaisai ir vėjo jėgainės. Naujame tyrime⁵⁴ lyginama, kiek CO₂ kiekis sumažėjo naudojant naujoviškas plieno taikomąsias sistemas, kaip antai veiksmingesnes jėgaines, vėjo turbinas ar lengvesnes transporto priemones, ir kiek CO₂ išmetama gaminant plieną. Tyrime nurodoma, kad Vokietijos atveju naudojant plieną sutaupoma daugiau nei išmetama jį gaminant. **Plienas yra visiškai perdirbamas** ir jo kokybė dėl to nesuprastėja. Plieno gamybos šalutiniai produktai (pvz., tomamilčiai) yra beveik visiškai panaudojami. Todėl Strategijos „Europa 2020“ pavyzdinės iniciatyvos dėl tausaus išteklių naudojimo⁵⁵ atžvilgiu plieno pramonės padėtis yra tinkama, kad ji galėtų daugiau dėmesio skirti **žaliavų naudojimo ciklo metodui**, padidinti perdirbimo lygį ir geriau panaudoti šalutinius produktus.

Kitas būdas pasiekti mažesnio išmetamo ŠESD kiekio tikslą yra toliau stiprinti **papildomų energijos vartojimo efektyvumo gaminant plieną priemonių įgyvendinimą**. Daugelyje gamyklų pagaminama daug atliekinės šilumos ir dujų, kurias galima panaudoti gaminant elektros energiją ar garus, kurie būtų naudojami pačioje gamykloje autonominei elektros energijai gaminti arba eksportuojami į kaimyninius pramonės sektorius ar viešąjį elektros

⁵³ Tarnybų darbinis dokumentas (SEC(2011) 1609) „Mažo anglies dioksido kiekio energetikos technologijoms būtinų medžiagų planas“.

⁵⁴ „Boston Consulting Group“.

⁵⁵ COM(2011) 21.

energijos tinklą. Tokie projektai padeda sumažinti išmetamą dujų kiekį, nes pakeičia kitus energijos gamybos šaltinius, pirmiausia iš iškastinio kuro.

Komisija:

Artimiausioje ateityje

Siekdama sukurti tvariam augimui palankią reglamentavimo aplinką:

- 2013 m. paskelbs gaires dėl **atsinaujinančiosios energijos rėmimo schemų**, kurias valstybės narės taiko siekdamos savo 2020 m. atsinaujinančiosios energijos tikslų;
- jeigu bus prašoma, svarstys galimybę paskelbti **konsultacinį raštą** dėl **ilgalaikių elektros energijos tiekimo sutarčių** konkurencingumo vertinimo svarstant naujus arba neišspręstus klausimus;
- atliks **energijos kainų** valstybėse narėse **sudėties ir joms įtaką darančių veiksnių analizę** ir ypač daug dėmesio skirs poveikiui namų ūkiams, MVĮ ir daug energijos suvartojantiems pramonės sektoriams, taip pat, rengdamasi **2014 m. vasario mėn. vyksiančioms Europos Vadovų Tarybos** diskusijoms, plačiau atsižvelgs į ES gebėjimą konkuruoti su atitinkamais pasaulio ekonominiais subjektais. Pateiks ataskaitą dėl galutinių pramoninių vartotojų mokamos elektros energijos kainos, įskaitant joms įtaką darančius veiksnius (pvz., energijos komponentą, rinkliavas ir tarifus, mokesčius) ES valstybėse narėse ir kitose didžiausios ekonomikos šalyse;
- išanalizuos **apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos poveikį elektros kainoms** ES ir, atsižvelgiant į diskusijas dėl 2030 m. kovos su klimato kaita politikos, išnagrinės poreikį imtis priemonių dėl **anglies dioksido nutekėjimo** pavojaus tam tikruose sektoriuose;
- parengs pasiūlymus dėl **ES 2030 m. kovos su klimato kaita politikos programos**, kuriuose bus visapusiškai atsižvelgiama į ekonominę veiksmingumą ir galimą poveikį pramonės sąnaudoms. Formuojant 2030 m. kovos su klimato kaita politiką bus **siekama** nedarant poveikio viešų konsultacijų, paskelbtų pagal Žaliąją knygą „2030 m. klimato ir energetikos politikos strategija“, rezultatams atsižvelgti į, *inter alia*, Europos pramonės konkurencingumą tarptautinėje rinkoje, taip pat į konkrečius tam tikrų pramonės šakų ypatumus, pažangą derybose dėl pasaulinės klimato kaitos ir viso atitinkamo ES išmetamo CO₂ dujų kiekio vertinimą;
- užtikrins, kad **anglies dioksido nutekėjimo pavojaus** vertinimas, kuris turi būti atliktas pagal naują anglies dioksido nutekėjimo sąrašą, būtų atliekamas atvirai ir skaidriai, laikantis Apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos direktyvos reikalavimų ir atsižvelgiant į konkrečius tam tikrų pramonės sektorių ypatumus bei elektros energijos kainų poveikį jų konkurencingumui;
- netrukus pateiks pasiūlymą įtraukti tam tikrų kaltų juodųjų metalų produktų gamybą į sektorių, kuriems būdingas anglies dioksido nutekėjimas, sąrašą, kiek tai susiję su tiesioginėmis išlaidomis;
- skatins taikyti **gerąją efektyvaus energijos vartojimo patirtį**, nustatytą pagal

energijos vartojimo audito, kurią laikydamosi Energijos vartojimo efektyvumo direktyvos⁵⁶ atliks įmonės, rezultatus, taip pat į europinius ir tarptautinius tyrimus;

- skatins **investuoti į efektyvų energijos vartojimą** (naujus katilus elektros energijai gaminti, dujų surinkimą plieno gamybos sektoriuje, aukštakrosnės viršutinės dalies dujų slėgio energijos atgavimo įrenginius, atliekinės šilumos panaudojimą);
- svarstys **ekologinio projektavimo reikalavimus**, taikytinus perdirbimui ir išmontavimui, kad būtų užtikrintas lengvesnis perdirbti tinkamo plieno atskyrimas nuo atitinkamų produktų.

Siekdama skatinanti **inovacijas**:

- įtrauks plieno pramonę į **mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir inovacijų, demonstravimo, diegimo ir įsiskverbimą į rinką palengvinančias priemones**, taikomas efektyviu energijos vartojimu grindžiamiems produktams, technologijoms ir sprendimams, siekiant įgyvendinti Energijos vartojimo efektyvumo direktyvą ir kitus efektyvaus energijos vartojimo teisės aktus bei politiką;
- įvertins, kaip su **apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema susijusios įplaukos gali būti paskirstytos** ir naudojamos su klimato kaita susijusiems tikslams finansuoti, įskaitant naujų ir inovatyvių technologijų diegimą EII.

Vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu

Siekdama sukurti **tvariam augimui palankią reglamentavimo sistemą**:

- tęs derybas, kad **iki 2015 m.** būtų sudarytas **privalomas tarptautinis susitarimas dėl klimato kaitos** ir užtikrinta, kad visi, pirmiausia didžiausios ekonomikos šalys, prisiimtų tinkamus įsipareigojimus, atsižvelgdami į atitinkamas savo atsakomybės sritis ir pajėgumus, užtikrintų skaidrumą bei atskaitomybę ir įgyvendintų tvirtą atitikties ir vykdymo užtikrinimo sistemą;
- ragins Europos standartizacijos komitetą kuo greičiau užbaigti rengti daug energijos suvartojančiuose sektoriuose **išmetamo ŠESD kiekio vertinimo standartus**;
- toliau sieks **parengti žaliavų naudojimo ciklu pagrįstą metodologiją**, kad būtų geriau naudojama galimybė perdirbti medžiagas;
- atsižvelgdama į vertės grandines ir galimybę perdirbti medžiagas įvertins žaliavų naudojimo ciklo metodo vertinimą, taip pat susijusiuose politiniuose pasiūlyimuose ir strategijose numatys **galimybę perdirbti medžiagas**.

Siekdama **įvairinti tiekimo būdus**:

- nustatys sąlygas, kad ateityje vietiniai **dujų ir iškastinio kuro išteklių** (tiek tradiciniai, tiek nauji) galėtų būti naudojami nekenkiant aplinkai, nes šie

⁵⁶

Direktyva 2012/27/ES.

ištekliai galėtų padėti sumažinti ES priklausomybę nuo energijos importo ir energijos kainas.

Valstybes nares Komisija ragina:

- rengiantis 2014 m. vasario mėn. vyksiančioms Europos Vadovų Tarybos diskusijoms, kurios bus pagrįstos Komisijos ataskaita, įvertinti **visų nacionalinių priemonių, kaip antai apmokestinimas, rinkliavos už pajėgumą ir tinklą, tarifai** ir paramos atsinaujinantiesiems energijos ištekliams arba kitoms energijos formoms priemonės, **poveikį energijos kainoms EII**;
- remiantis šia informacija svarstyti **tinkamas energijos kainų EII sumažinimo priemones**, susijusias su biudžeto konsolidavimu, konkurencijos taisyklėmis ir vidaus rinkos vientisumu;
- svarstyti galimybę iš **apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos gautas pajamas skirti** mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir inovacijų projektams, vykdytiniams EII;
- dėti daugiau pastangų, kad stiprinant rinkos veikimą ir tiekimo saugumą energetikos sektoriuje būtų **sumažintas ES pramonės ir jos didžiausių konkurentų vidutinių energijos kainų ir sąnaudų skirtumas**;
- įvertinti iniciatyvas, susijusias su **bendra elektros energijos gamyba, ilgalaikėmis sutartimis ir partneryste**;
- keistis **gerąja patirtimi** ir dalytis informacija.

Komisija įvertins **priemonių, kurių imtasi, poveikį** ir prireikus pateiks papildomų rekomendacijų energijos sąnaudoms EII mažinti.

3.5 Inovacijos

Moderniausi ES plieno pramonėje naudojami įrenginiai **beveik pasiekė šiuolaikinių technologijų galimybių ribas**, todėl **neįdiegus pažangiųjų technologijų** plieno pramonėje bus sunku dar labiau sumažinti išmetamo CO₂ kiekį⁵⁷. Naujos technologinės inovacijos bus parengtos po kelerių metų. Praeityje įgyvendinant projektų rinkinį ULCOS buvo atliekami galimų pažangiųjų technologijų tyrimai⁵⁸. Komisija teikė paramą ULCOS: iš viso skyrė 40 mln. EUR 6-osios mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bendrosios programos ir Anglių ir plieno mokslinių tyrimų fondo lėšų.

Pagal programą „Horizontas 2020“ speciali procesų pramonės parama gali būti skirta siūlomai viešojo ir privačiojo sektorių partnerystei, pavadinimu SPIRE⁵⁹. Be to, Konkurencingos mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos sukūrimo iki 2050 m. plane⁶⁰ ir Energetikos veiksmų plane iki 2050 m.⁶¹ **anglies dioksido surinkimo ir saugojimo (ADSS)** technologija nurodyta kaip pagrindinė išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimo pramonės sektoriuje

⁵⁷ „Prospective scenarios on energy efficiency and CO₂ emissions in the Iron & Steel industry“ (2012 m.), JRC.

⁵⁸ Santrumpa ULCOS (angl. k. *Ultra-Low Carbon dioxide (CO₂) Steelmaking*) reiškia itin mažai anglies dioksido išskiriančią plieno gamybą.

⁵⁹ Tvari procesų pramonė efektyviai naudojant išteklius ir energiją.

⁶⁰ COM(2011) 112 galutinis.

⁶¹ COM(2011) 885 galutinis.

technologija, taip pat nurodytas ADSS taikymas pramoniniuose procesuose ir energijos gamyboje. Tai yra vienas iš Europos strateginio energetikos technologijų plano ir susijusios Europos pramonės iniciatyvos bei Europos energijos gamybos mokslinių tyrimų sąjungos bendros mokslinių tyrimų programos prioritetų. Plieno svarba energijos panaudojimo būdams ir mokslinių tyrimų bei inovacijų poreikis apibrėžtas Mažo anglies dioksido kiekio energetikos technologijoms būtinų medžiagų plane⁶². Todėl galima teikti kitus pasiūlymus dėl mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų, panašius į tuos, kurie tirti ankstesniu ULCOS mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros etapu. 2014–2020 m. mokslinių tyrimų projektams bus skirta apie 280 mln. iš Anglijų ir plieno mokslinių tyrimų fondo.

Vis dėlto akivaizdu, kad ateityje reikės įgyvendinti plieno gamybos naudojant ADSS technologiją parodomąjį projektą ir kad numatomas finansinis paketas viršys įprastos apimties mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų projekto mastą. Apskaičiuota, kad visi su ULCOS susiję parodomieji bandymai kainuos daugiau kaip 500 mln. EUR. Todėl siekiant vykdyti kitą plieno gamyboje naudojamų ADSS technologijų komercinį parodomąjį etapą reikės naudotis **papildomomis priemonėmis**, pavyzdžiui, dalyvauti naujame kvietime teikti paraiškas dėl programos „NER 300“, taikyti naują Europos energetikos programą ekonomikai gairinti arba naudoti struktūrinių fondų lėšas.

Be to, net parengus tokias technologijas, jų **diegimas plačiu mastu** priklausys nuo to, ar jas bus įmanoma taikyti ES **konkurencingomis gamybos sąnaudomis**, taip pat, ar jų taikymui **pritars visuomenė**. Kalbant apie ADSS, visų pirma reikės parengti tinkamus visuomenės dalyvavimo partnerių teisėmis šioje veikloje mechanizmus ir užtikrinti atitinkamas anglies kainas.

Europos plieno pramonė nuolat kuria **naujas plieno rūšis**, kad patenkintų poreikius, susijusius su konkrečiais jo naudojimo būdais. Tačiau šiandien reikia, kad ekologiškų procesų technologijų srityje būtų daug aktyviau skatinama mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų veikla. Naujųjų rūšiavimo technologijų ir naujoviškų sistemų, rinkų bei verslo modelių galimybės toliau plėtoti metalo laužo perdirbimą teikia daug vilčių – galima siekti didesnio konkurencingumo, sumažinti poveikį aplinkai ir išmetamų teršalų kiekį.

Remiantis **Europos žaliavų srities inovacijų partneryste**⁶³, inovacijos skatinamos atsižvelgiant į plieno vertės grandinę – nuo žvalgybos ir gavybos iki efektyvaus apdirbimo, perdirbimo ir pakeitimo.

Kuriamų plieno technologijų diegimo pramonėje mastą galima didinti naudojantis **Europos investicijų banko (EIB) finansiniais mechanizmais**⁶⁴. Mažesnės rizikos plieno sektoriaus projektai dažnai atitinka ilgalaikio EIB finansavimo reikalavimus. Be to, itin naujoviški plieno produktai gali būti finansuojami pagal **rizikos pasidalijimo finansinę priemonę** – Europos Komisijos ir EIB bendrai sukurtą inovacinę kredito rizikos pasidalijimo schemą, kuria siekiama gerinti mokslinių tyrimų, technologijų plėtros, demonstravimo ir inovacijų srityse vykdomos didesnės finansinės rizikos veiklos skolų finansavimo galimybes.

⁶² SEC(2011) 1609.

⁶³ COM(2012) 82 *final*.

⁶⁴ EIB, kuris yra ne pelno institucija, tebeturi AAA reitingą, kurį jam skyrusios visos trys kreditų reitingo agentūros, todėl gali pasaulio finansų rinkose skolintis lėšas itin palankiomis palūkanų sąlygomis ir skirti jas atrinktiems projektams.

Komisija:

- svarstys galimybę pagal programą „**Horizontas 2020**“, laikantis taikytinų valstybės pagalbos taisyklių, remti **mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros, parodomuosius ir bandomuosius projektus**, susijusius su naujomis ekologiškesnėmis, labiau išteklius tausojančiomis ir efektyviau energiją vartojančiomis technologijomis, įskaitant susijusius reikalavimus atitinkančią viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę. Šiuo metu rengiama viena iš galimų viešojo ir privačiojo sektorių partnerysčių – SPIRE (Tvari procesų pramonė efektyviai naudojant išteklius ir energiją) ir Europos strateginis energetikos technologijų planas;
- bendradarbiauti tarptautiniu mastu vykdant **parengiamuosius mokslinius projektus**, jeigu tai tinkama ir naudinga siekiant didinti Europos konkurencingumą ir prieigą prie rinkos;
- daugiau **finansinės paramos** skirti **tobulinimo ir bandymų etapui**, o ne vien mokslinių tyrimų etapui;
- iširti, atsižvelgiant į **Europos inovacijų partnerystę žaliavų srityje** ir visų pirma jos būsimą strateginį įgyvendinimo planą, visas galimybes skatinti **inovacijas** plieno pramonėje, atsižvelgiant į žaliavų vertės grandinę, įskaitant perdirbimą.

Valstybes nares Komisija ragina:

- išnagrinėti, ar reikia ir ar įmanoma **skirti lėšų šaltinių**, siekiant parengti konkrečias programas, pagal kurias būtų finansuojami plieno sektoriuje vykdomi mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų projektai ir pirmenybė būtų teikiama branduolių kūrimui.

Komisija kviečia Europos investicijų banką:

- svarstyti **paraiškas gauti ilgalaikį finansavimą**, teikiamas **dėl plieno projektų**, kuriais siekiama užtikrinti atitiktį leidimų išdavimo reikalavimams pagal geriausiais prieinamais metodais pagrįstą Direktyvą dėl pramoninių išmetamųjų teršalų.

3.6 Socialinis aspektas. Restruktūrizacija ir reikiami įgūdžiai

Užimtumo plieno sektoriuje perspektyvos kelia didelį susirūpinimą ir yra vertos atidaus politikų dėmesio, ypač todėl, kad dėl restruktūrizavimo šis sektorius prarado ne mažiau kaip 40 000 darbo vietų.

Tai reiškia, kad valstybėms narėms tebekyla didelių **socialinių problemų**, atsirandančių dėl atlikto ir numatomo gamybos apimčių mažinimo, apie kurį jau pranešta ir kurio poveikį pajus keli regionai. Be to, jeigu Europoje plieno gamybos sąlygos vis sudėtingės, nuo tos pačios vertės grandinės priklausantys pramonės sektoriai taip pat nutrauks savo veiklą arba nukreips investicijas kitur.

Kad sektorius išliktų strateginis Europos gamybos pramonei ir siekiant spręsti užimtumo klausimą, be ilgalaikių priemonių, reikia imtis skubių (laikinių) priemonių. Taip pat remiant valstybei reikės parengti **laikinus darbuotojų užimtumo susitarimus**, siekiant **išlaikyti darbo jėgos pajėgumus** ir **perkvalifikuoti darbuotojus** esant sudėtingoms ekonomikos sąlygoms, kai tinkama, taikant atitinkamas valstybės pagalbos taisykles.

Įvairių ES fondų parama ir politikos priemonėmis galima padėti padengti socialines **prisitaikymo** sąnaudas ir užtikrinti, kad **reikalingi įgūdžiai** būtų išlaikyti ir ugdomi, kad ateityje pramonė būtų konkurecinga. Parama turėtų būti teikiama taip, kad ilgainiui būtų galima pradėti taikyti pažangias gamybos technologijas bei gaminti naujoviškus produktus ir nebūtų užkirstas kelias būtinai restruktūrizacijai. Tokios priemonės ypač svarbios plieno sektoriuje, nes jame turės būti sprendžiama perteklinių pajėgumų problema.

Siekiant sušvelninti **neigiamą socialinį poveikį**, reikia iš anksto numatyti ES plieno pramonės restruktūrizacijos poreikius. Kad socialinis poveikis būtų kuo mažesnis, turėtų būti platinama ir skatinama geroji darbuotojų mokymo ir perkvalifikavimo įmonės lygiu patirtis.

Dėl to dar svarbiau, kad visi suinteresuotieji subjektai **ekonomikos ciklų problemą** spręstų imdamiesi laikinų priemonių, kuriomis siekiama išlaikyti gamybą ir užimtumą ilguoju laikotarpiu ir užtikrinti, kad pajėgumai sumažėtų tik iki pripažįstamo struktūrinio pertekliaus. Sektorius jau ėmėsi koregavimo priemonių: Europos plieno pramonės gamybos pajėgumus sumažino 30 mln. tonų, iš kurių 20 mln. tonų sumažinimas gali būti laikomas nuolatinis.

Tuo pat metu **plieno pramonės darbo jėga išgyvena precedento neturinčius pokyčius**. Daugelio Europos plieną gaminančių įmonių darbuotojų amžiaus struktūra tokia, kad 2005–2015 m. pramonę paliks daugiau kaip 20 proc. dabartinių darbuotojų, **o iki 2025 m. tai padarys beveik 30 proc.** Todėl pramonė turi gebėti pritraukti jaunų ir talentingų darbuotojų.

Reikia imtis konkrečios veiklos siekiant užtikrinti, kad **aukštos kvalifikacijos mokslininkai ir vadovai** padėtų Europos plieno pramonei žengti į priekį ir sukurtų naujų konkurencinio pranašumo šaltinių.

Naudojantis **struktūriniais fondais** gali būti lengviau vykdyti sektoriaus restruktūrizaciją ir skatinti inovacijas ir pažangųjį augimą bei specializaciją. Šiomis didelių permainų ir restruktūrizacijos sąlygomis **Europos socialinio fondo (ESF)** ir **Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo (EGF)** lėšos turėtų būti visapusiškai naudojamos įgūdžiams lavinti, sektoriaus darbuotojų žinioms atnaujinti ir padėti veiksmingai bei greitai persikvalifikuoti tiems, kuriems gresia atleidimas iš darbo. Parengus tinkamas nacionalines ir (arba) regionines programas ESF lėšos šiuo tikslu gali būti naudojamos iš anksto, nuolatos ir prieš vykdant konkrečias restruktūrizavimo operacijas, taip iš anksto sušvelninant būsimą poveikį. EGF lėšos gali būti naudojamos aktyvios darbo jėgos rinkos priemonėmis remiant atleistus darbuotojus.

Pagal ES valstybės pagalbos taisykles plieno sektorius gali naudotis kelių rūšių **valstybės pagalbos priemonėmis**, kuriomis prisidedama siekiant 2020 m. ES tikslų: mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų, mokymo ir užimtumo pagalbos, aplinkos apsaugai gerinti skirtos pagalbos. Pavyzdžiui, plieno sektoriuje jau dabar taikomos nacionalinių aplinkosaugos ir elektros energijos mokesčių, valstybės pagalbos energijos vartojimo efektyvumo priemonės ir pagalbos investicijoms, kurių standartai griežtesni nei privalomi ES standartai, išimtis. Be to, pripažinta, kad plieno sektoriuje kyla anglies dioksido nutekėjimo pavojus ir kad valstybės narės gali sušvelninti didesnių elektros energijos kainų, kurias lemia apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, poveikį konkurencingumui 2013–2020 m., kaip paašškinta pirmiau.

Komisija:

Artimiausioje ateityje

- Skatins jaunų žmonių įdarbinimą sektoriuje stiprindama gamybinės praktikos schemas ir **į jaunimą orientuotas** įdarbinimo procedūras;
- skatins įsteigti **Europos** plieno pramonės darbuotojų **įgūdžių tarybą**, kurioje būtų suburtos nacionalinės organizacijos, veikiančios įgūdžių lavinimo ir užimtumo plieno sektoriuje srityje. Įgūdžių taryboje gali dalyvauti, atsižvelgiant į sektoriuje veikiančių organizacijų norą bei pajėgumus, darbdavių ir darbuotojų atstovai Europos ir nacionaliniu lygmenimis ir švietimo bei mokymo paslaugų teikėjų organizacijos;
- vykdydama programą „Erasmus visiems“⁶⁵ rems vadinamąsias **įgūdžių sąjungas**. Remdamosi įgūdžių poreikių ir tendencijų vertinimo rezultatais vadinamosios įgūdžių sąjungos dirbs, kad **parengtų ir pateiktų bendrus mokymo planus bei metodus**, visų pirma kalbant apie mokymąsi darbo vietoje, kuriuos taikant besimokantys asmenys įgis įgūdžių, reikalingų siekiant įsidarbinti konkrečiame sektoriuje, pavyzdžiui, plieno pramonėje;
- rems **aktyvaus mokymo ir mokymosi visą gyvenimą politiką**, be kita ko, susijusią su energijos taupymo įgūdžiais – šiuo tikslu bus rengiami mokymai energijos vartojimo auditoriams ir energetikos sektoriaus vadovams;
- įsteigs (jeigu profsąjungos ir (arba) nacionalinės valdžios institucijos pareikš aiškų pageidavimą) **tarnybų darbo grupę**⁶⁶, kuri turės nagrinėti pagrindinius plieno gamyklų uždarymo arba masinio darbuotojų atleidimo atvejus, kurių atžvilgiu būtų galima **racionaliau panaudoti atitinkamas ES lėšas**;
- pateiks **Pasiruošimo pokyčiams ir restruktūrizacijai kokybės programą**, kurioje bus nurodyta šioje srityje įgyta geroji patirtis, kuria turės vadovautis visi suinteresuotieji subjektai;
- užtikrins, kad **skiriant ES lėšas** pagal programą „Horizontas 2020 m.“ ir struktūrinių fondų lėšas būtų laikomasi pažangiosios regioninės specializacijos principo ir atsižvelgiama į **investicijų trukmę kuriant bei išsaugant darbo vietas** konkrečiuose regionuose;
- toliau taikys bendro finansavimo taisyklės ir leis programoje dalyvaujančioms šalims mokėti **mažesnius įnašus į struktūrinius fondus**.

Valstybes nares Komisija ragina:

- išnagrinėti galimybę kartu su regioninėmis valdžios institucijomis naudoti Europos socialinio fondo (ESF) lėšas darbuotojų **kvalifikacijai keisti ir kelti**, be kita ko, sukuriant konkrečiai plieno sektoriui skirtą finansavimo priemonę;
- išnagrinėti galimybę kartu su regioninėmis valdžios institucijomis kitu programavimo laikotarpiu naudoti **struktūrinių fondų** lėšas plieno sektoriaus

⁶⁵ COM(2011) 787 galutinis.

⁶⁶ COM(2005) 120 galutinis.

restruktūrizavimo socialiniam poveikiui sušvelninti;

- užbaigti derybas dėl Reglamento dėl Europos **pritaikymo prie globalizacijos padarinių fondo** (2014–2020 m.)⁶⁷ pasiūlymo ir jį taikyti;
- palengvinti **socialinių partnerių dialogą**, siekiant susitarti dėl laikinų iniciatyvų, skirtų darbo vietoms išsaugoti, pavyzdžiui, dėl galimybės pradėti taikyti **darbo rinkos lankstumo schemas**, visų pirma siekiant pritaikyti prie ekonomikos ciklo sąlygų.

Komisija ragina pramonę:

- aktyviai siekti **užpildyti įgūdžių spragas** ir panaikinti jų trūkumą;
- toliau vykdyti būtina **pramonės pritaikymo** procesą vadovaujantis gerąja pasiruošimo pokyčiams ir restruktūrizacijai patirtimi, be kita ko, palaikant socialinį dialogą ir tinkamai įtraukiant regioninius suinteresuotuosius subjektus;
- išnagrinėti **restruktūrizavimo poreikius** ir galimus **pajėgumų koregavimo** atvejus, atsižvelgiant į būsimą pagrindinių sektorių paklausą, taip pat į poreikį skirtingai reaguoti į struktūrines bei ciklines tendencijas;
- **bendradarbiauti su kitais suinteresuotaisiais subjektais**, visų pirma nacionalinėmis bei regioninėmis valdžios institucijomis, siekiant užtikrinti, kad ciklinio **perteklinio pajėgumo** atveju būtų taikomos **valstybės remiamos laikinos priemonės**, kuriomis išsaugomas užimtumas ilguoju laikotarpiu.

4. IŠVADOS

Kaip paminėta pirmiau, ES vizijoje 2030–2050 m. nustatytos strategijos ir kryptys, kuriomis Europos ekonomika turėtų būti nukreipta link tvarios ir efektyvios pasaulinės energetikos sistemos, transporto atnaujinimo priemonės ir pažangios transporto valdymo sistemos sukūrimo, taip pat visų pastatų atnaujinimo ir jų prijungimo prie pažangiojo elektros energijos tinklo.

Šiai vizijai įgyvendinti prireiks daug pažangiųjų medžiagų, pavyzdžiui, plieno. Tinkamos kokybės plienas, tinkamas jo kiekis ir kaina – būtina sąlyga, kad ši vizija būtų sėkmingai įgyvendinta. Tik tinkama politika ir reglamentavimo sistema, kurias Komisija, valstybės narės ir pramonė įgyvendina kartu su tiksliniais veiksmais, padės pramonės sektoriui išbristi iš sunkumų, didinti savo konkurencingumą ir gaminti naujoviškus plieno produktus, kurie reikalingi siekiant išlaikyti rinkos dalį ir ją didinti.

Vykstant konstruktyvioms diskusijoms dėl plieno paaiškėjo, kad reikia ir naudinga tęsti pagrindinių suinteresuotųjų subjektų šiame strateginiame pramonės sektoriuje dialogą. Todėl Komisija siūlo oficialiai sukurti **aukšto lygio darbo grupę** plieno pramonės klausimams spręsti. Kasmet būtų rengiamas šios darbo grupės aukšto lygio susitikimas. Jos pagrindinis tikslas bus parengti europinę platformą, kurioje būtų dalijamasi bendra informacija, palaikomas dialogas ir keičiamasi gerąja patirtimi. Iš esmės turėtų būti supaprastintos sąlygos Europos plieno sektoriui išlaikyti ir didinti savo konkurencingumą pasaulio rinkoje ir remiamos tuo tikslu dedamos pastangos.

⁶⁷

COM(2011) 608 galutinis.

Per dvylika mėnesių nuo šios programos priėmimo Komisija įvertins, kokį poveikį pieno pramonės konkurencingumui turėjo šio veiksmų plano įgyvendinimas, ir prireikus pateiks papildomų rekomendacijų ir gairių.